שֶׁל בְּרָכָה, וְכֵן נִרְאֶה לִי. (מט) עַיֵּן לְעֵיל סִימָן קפ״ג סָעִיף ד׳: **יא** שׁ״אִם אֵין לוֹ אֶלָּא כּוֹס אֶחָד, מְקַדֵּשׁ בּוֹ בַּלַּיְלָה וְאֵינוֹ טוֹעֵם מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא יַפְגִּימֶנּוּ, תּ״אֲבָל (נ) שׁוֹתֶה מִמֶּנּוּ לְכוֹס אַחֵר וְטוֹעֵם יַיִן שֶׁל קִדּוּשׁ (טו) (נא) מַהֲכוֹס הַשֵּׁנִי, וּלְמָחָר (נב) מְקַדֵּשׁ בְּמַה שֶּׁנִּשְׁאַר בְּכוֹס רִאשׁוֹן. וְאִם לֹא הָיָה בּוֹ אֶלָּא (נג) רְבִיעִית בְּצִמְצוּם וְנֶחְסַר מִמֶּנּוּ בַּלַּיְלָה, מוֹזְגוֹ לְמָחָר לְהַשְׁלִימוֹ לְרְבִיעִית. (נד) אוְהֵינוּ דַּוְקָא כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ כּוֹס אַחֵר לְהַבְדָּלָה, שֶׁאִם לֹא כֵּן (נה) מוּטָב (נו) שֶׁנַּיְחָנֶּה (יז) לְהַבְדָּלָה שֶׁאֵי אֶפְשָׁר בְּפַת, מְשַׁקְּדֵשׁ עָלָיו וְלֹא יְהֵא לוֹ יַיִן לְהַבְדָּלָה. וְאִם יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי כּוֹסוֹת מְצֻמְצָמִים אַחַר מְזִיגָה, יְקַדֵּשׁ בַּלַּיְלָה בְּאֶחָד וְיַבְדִּיל עַל הַשֵּׁנִי, וְלֹא יְקַדֵּשׁ בְּיוֹם (נז) דְּקִדּוּשׁ דְּלֵילְיָה עָדִיף: **יב** (נח) בַּאֲחַר שֶׁקִּדֵּשׁ עַל הַכּוֹס נוֹטֵל יָדָיו וּמְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם, וְאִם נָטַל יָדָיו קֹדֶם קִדּוּשׁ גַּלֵּי דַּעְתֵּהּ (נט) * דְּרִיפְתָּא (ס) חֲבִיבָא לֵיהּ, וְלֹא יְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן אֶלָּא עַל הַפַּת. הַגָּהוֹת: (סא) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּלַכְתְּחִלָּה יֵשׁ לִטֹּל יָדָיו קֹדֶם הַקִּדּוּשׁ וּלְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן (הרא״ש (סוסמ נמוק) ומרדכי פרק ערבי פסחים (לו מור ג)

ש וַבְּנוֹ יְרוּחָם (נתיב יב) בְּחֶלֶק א׳. ת שָׁם (ורא״ש בְּפֶרֶק ה׳) [ח׳] דִּבְרָכוֹת (סי׳ ב) בְּשֵׁם הֵירוּשַׁלְמִי (שם פ״ו ה״ח). א בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומקדש) לְדַעַת הַשּׁוֹאֵל בְּסִימָן רצ״ו. ב טוּר בְּשֵׁם רַב צֶמַח (סדר שבתות), וְהָרַ״ן (פסחים כב. ד״ה ונטל) בְּפֵרוּשׁ דִּבְרֵי הָרִי״ף (שם) מַהָא דְּפִסְחִים ק״ו (ע״ב), וְהָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק כ״ט (ה״ט) (כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר

בְּאֵר הַיטֵב

יא (מט) מַהֲכוֹס הַשֵּׁנִי. וּמִגֵּן אַבְרָהָם (ס״ק כה) כָּתַב דְּטוֹעֵם מִכּוֹס הָרִאשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ מוֹסִיף עָלָיו מֵהַכּוֹס הַשֵּׁנִי עַיֵּן שָׁם. [וּבְסֵפֶר אֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק כג) דָּחָה דִּבְרֵי מֹרֵנוּ אַבְרָהָם בְּשִׁפְתֵי יְדִידִים עַל מַה שֶּׁהִקְשָׁה עַל בֵּית יוֹסֵף מִתּוֹסְפוֹת פְּסָחִים (קה: ד״ה שמע מינה טעמא) עַיֵּן שָׁם]: (יז) לְהַבְדָּלָה. הַתּוֹסְפוֹת (שם קיג. ד״ה דמשייר) וְהָאַגֻּדָּה (סי׳ צז) חוֹלְקִין עַל זֶה וְסוֹבְרִים דְּקִדּוּשׁ עָדִיף, וַאֲפִלּוּ בְּקִדּוּשׁ דְּשַׁחֲרִית קֹדֶם לְהַבְדָּלָה דְּהַבְדָּלָה אִפְּשָׁר בְּשֵׁכָר לְכַלֵּי עַלְמָא בְּמָקוֹם דְּהָוֵי חֲמַר מְדִינָה, וְנַפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם קָצָה בְּשִׁחֲרִית בְּשֵׁכָר, לָכֵן הֵיכָא דְּאִית לֵיהּ יַיִן עָדִיף טְפֵי מֵהַבְדָּלָה. מִיהוּ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ עָדִיף טְפֵי לְהַנִּיחוֹ לְהַבְדָּלָה. טוֹב לְקַדֵּשׁ עַל כּוֹס גָּדוֹל שֶׁיִּשְׁאַר מֵאוֹתוֹ הַכּוֹס לְקִדּוּשׁ הַיּוֹם וּלְהַבְדָּלָה. שִׁירֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט סק״ד) עוֹלַת שַׁבָּת (ס״ק כו):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

סְגֻלַּת רְפוּאָה לְעֵינַיִם שֶׁכָּהוּ עַל יְדֵי פְּסִיעָה גַּפָּה, מִיהוּ אֵין מְדַקְדְּקִין בָּזֶה כָּל כָּךְ [אֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק כא)]: (מט) וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן קפ״ג. הַיְנוּ דְּשָׁם מְבֹאָר זֶה שֶׁיִּתֵּן עֵינָיו בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה שֶׁלֹּא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ:

יא (נ) שׁוֹפֵךְ מִמֶּנּוּ וְכוּ׳. כְּשְׁעוּר (נג) מְלֹא לָגְמָיו: (נא) מַהֲכוֹס הַשֵּׁנִי. וּבְמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כד) הִסְכִּים לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת (פסחים קה: ד״ה שמע מינה טעמא) דְּכוֹס שֶׁל חוֹבָה צָרִיךְ לִהְיוֹת הַטְּעִימָה דַּוְקָא מִכּוֹס שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רְבִיעִית יַיִן, א]וְעַל כֵּן הַנָּכוֹן שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּךְ, יִשְׁפֹּךְ מִתְּחִלָּה מֵהַכּוֹס הָרִאשׁוֹן לְתוֹךְ כּוֹס אַחֵר וְיִזָּהֵר שֶׁיִּשָּׁאֵר בּוֹ רְבִיעִית יַיִן, וְיִטְעֹם מֵהַכּוֹס הָרִאשׁוֹן כְּשִׁעוּר מְלֹא לָגְמָיו, וְאַחַר כָּךְ יִשְׁפֹּךְ הַיַּיִן שֶׁבְּכוֹס אַחֵר לְתוֹךְ כּוֹס זֶה דְּבָזֶה נִתְקַן פְּגִימָתוֹ וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן קפ״ב סָעִיף ו׳ וְיוּכַל לְקַדֵּשׁ עָלָיו אִם יֵשׁ בּוֹ עַתָּה רְבִיעִית יַיִן [וְאַף דְּבָאלִיָּה רַבָּה (ס״ק כג) דָּחָה דְּבָרָיו וְסוֹבֵר דְּכַעֲצַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ עֲדִיפָא טְפֵי, עַיֵּן בְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק כט) שָׁיְּשִׁבוֹ]: (נב) מְקַדֵּשׁ בְּמַה שֶּׁנִּשְׁאַר. מִלְּשׁוֹן זֶה מַשְׁמַע דְּמִקַּדֵּשׁ בְּזֶה הַכּוֹס גּוּפָא. וְאַף דִּלְעֵיל בְּסָעִיף י׳ כָּתַב דְּצָרִיךְ לִהְיוֹת הַכּוֹס מָלֵא (לד) זָהוּ רַק לְמִצְוָה וְאֵין מְעַכֵּב אִם אֵין לוֹ. וּפְשׁוּט דְּאִם יֵשׁ לוֹ כּוֹס אַחֵר קָטָן מִזֶּה צָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ הַיַּיִן לְתוֹכוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָלֵא: (נג) רְבִיעִית בְּצִמְצוּם. לָאו דַּוְקָא (נה) אֶלָּא הוּא הַדִּין אִם אֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ יוֹתֵר מִזֶּה אֶלָּא דְּאַחַר טְעִימַת מְלֹא לָגְמָיו לֹא יִשָּׁאֵר לוֹ כְּשִׁעוּר רְבִיעִית, אֶלָּא דְּנָקֵט הָכִי לְרִבּוּתָא דַּאֲפִלּוּ בָּזֶה יֵשׁ לוֹ תַּקָּנָה עַל יְדֵי מְזִיגַת מַיִם, וּמִירֵי כְּשֶׁהָיָה הַיַּיִן חָזָק שֶׁאַחַר הַמְּזִיגָה יוּכַל לְקַדֵּשׁ עָלָיו, וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רע״ב סָעִיף ה׳: (נד) וְהֵינוּ דַּוְקָא וְכוּ׳. קַאי אִדְּלְעֵיל שֶׁכָּתַב דִּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ כּוֹס אֶחָד מְקֻדָּשׁ בּוֹ בַּלַּיְלָה, וְאַשְׁמְעִינַן דַּהֵינוּ דַּוְקָא וְכוּ׳: (נה) מוּטָב וְכוּ׳. בָּזֶה אֵירֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁהַכּוֹס הוּא שִׁעוּר מְצֻמְצָם וּמְמֻגָּ כְּבָר, דְּאִי לָאו הָכִי הֲלֹא יָכוֹל לְקַדֵּשׁ בַּלַּיְלָה וּלְמָזְגוֹ לְהַשְׁלִימוֹ גַּם לְהַבְדָּלָה וְכַנַּ״ל: (נו) שֶׁנַּיְחָנֶּה לְהַבְדָּלָה. ב]וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּקִדּוּשׁ הַלַּיְלָה עָדִיף מֵהַבְדָּלָה, וַאֲפִלּוּ לְדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ אִם יֵשׁ לוֹ שֵׂכָר לְהַבְדָּלָה מוּטָב לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן, דְּהָא לְכַלֵּי עַלְמָא מַבְדִּילִין אַשְׁכָּרָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן רצ״ו סָעִיף ב׳, וְקִדּוּשׁ אַשְׁכָּרָא הַרְבֵּה פּוֹסְקִים אוֹסְרִים, וְגַם עַל הַפַּת מַחְמִיר רַבֵּנוּ תָּם (פסחים קו: תוס׳ ד״ה מקדש), וְלָכֵן אֲפִלּוּ בְּשַׁחֲרִית (ט) טוֹב יוֹתֵר שֶׁיְּקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן אִם יֵשׁ לוֹ שֵׂכָר לְהַבְדָּלָה. (מ) מִיהוּ מַה שֶּׁנָּהֲגוּ לְקַדֵּשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְגַם לְהַבְדִּיל, בָּזֶה בְּרִבּוּי הַבְדָּלָה שֶׁהוּא לְהוֹצִיא רַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן עָדִיף מִקִּדּוּשׁ שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא מִנְהָג כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן רס״ט (ס״א) [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כה) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: (נז) דְּקִדּוּשׁ הַלַּיְלָה עָדִיף. וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן זֶה סָעִיף ג׳ וְעַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ח׳. הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) הֵבִיא בְּשֵׁם שִׁירֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט סק״ד) דְּטוֹב לְקַדֵּשׁ עַל כּוֹס גָּדוֹל שֶׁיִּשָּׁאֵר מֵאוֹתוֹ הַכּוֹס לְקִדּוּשׁ הַיּוֹם וּלְהַבְדָּלָה, וְהֵינוּ שֶׁיִּתְקַנְּנוּ בְּכָל פַּעַם שֶׁלֹּא יִהְיֶה פָּגוּם, וְיִקַּח בְּשַׁחֲרִית וּבְהַבְדָּלָה כּוֹס קָטָן מֵהַקּוֹדֶם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָלֵא. ג]אֲבָל הָאֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק כו) פִּקְפֵּק בָּזֶה הַמְּנָהָג, וְכֵן בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (ס״ק יד) מִמָּאן דְּאָמַר דְּטוֹב יוֹתֵר לַעֲשׂוֹת כְּמִנְהָגֵנוּ:

יב (נח) אַחַר שֶׁקִּדֵּשׁ וְכוּ׳. וְלֹא קֹדֶם (נח) כְּדֵי שֶׁלֹּא יַפְסִיק בְּהַקִּדּוּשׁ בֵּין נְטִילַת יָדַיִם לְהַמּוֹצִיא, (נט) אֲבָל בְּנֵי בֵיתוֹ שֶׁאֵינָם מְקַדְּשִׁין בְּעַצְמָן אֶלָּא יוֹצְאִין בְּשֶׁמִּיעָתָן מִבַּעַל הַבַּיִת יוֹכְלוּ לִטֹּל יְדֵיהֶם קֹדֶם: (נט) דְּרִיפְתָּא וְכוּ׳. הַיְנוּ דְּצָרִיךְ לְהַפְסִיק בֵּין נְטִילָה לְקִדּוּשׁ: (ס) חֲבִיבָא לֵיהּ יוֹתֵר מִיַּיִן. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רע״ב סָעִיף ט׳ בַּהַגָּ״ה בְּמֶה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם (ס״ק לב וביה״ל ד״ה ואם): (ס) חֲבִיבָא לֵיהּ. הַיְנוּ דְּלְכָךְ נוֹטֵל יָדָיו, שֶׁהוּא רָעֵב וּמְמַהֵר לֶאֱכֹל פַּת: (סא) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּלְכַתְּחִלָּה וְכוּ׳. דְּסְבִירָא לְהוּ דְּאֵין הַקִּדּוּשׁ מִקְרֵי הָפְסֵק כְּיָון שֶׁהוּא צָרִיךְ סְעוּדָה, וּלְכָךְ יְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן וְיִשְׁתֶּה הַכּוֹס וְאַחַר כָּךְ יְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וְיִבְצַע הַפַּת, וְכֵיוָן דְּאֵינוֹ הָפְסֵק סְבִירָא לֵיהּ לְרַמ״א דְּטוֹב לְנָהֹג כֵּן לְכַתְּחִלָּה מִשּׁוּם דִּכְשֶׁאֵין לוֹ יַיִן וּמַקְדֵּשׁ עַל הַפַּת, בְּעַל כָּרְחוֹ צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו קֹדֶם הַקִּדּוּשׁ, (פמ) וְעַל כֵּן טוֹב לְנָהֹג כֵּן תָּמִיד בְּאֹפֶן אֶחָד. וְלִמְזֹג אֶת הַכּוֹס בְּחַמִּין אַחַר הַנְּטִילָה קֹדֶם הַמּוֹצִיא וַדַּאי אֵין לַעֲשׂוֹת כֵּן לְכָלֵי עַלְמָא, כֵּיוָן דְּצָרִיךְ לְדַקְדֵּק יָפָה שֶׁיִּמְזֹג כְּדַרְכּוֹ שֶׁלֹּא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יא (נ) דִּבְפָחוֹת מִזֶּה לֹא יָצָא וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף י״ד, וְכֵן כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּהָרְיָא בְּפְסָחִים ק״ה עַמּוּד ב׳ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל שְׁמַע מִנָּהּ. וְהָאֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק כד) מִסְתַּפֵּק דְּכֵיוָן שֶׁרוֹצֶה שֶׁיִּשָּׁאֵר לְמָחָר לְקִדּוּשׁ בְּדִיעֲבַד דַּי בְּכָל שֶׁהוּא, וְלֹא נִהְיְרָא כְּלָל, וְגַם בְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ל) וְהַגְּרַ״ז (ס״כ) כָּתְבוּ בִּפְשִׁיטוּת דְּדַוְקָא כְּמֹלֵא לָגְמָיו: (מ) כֵּן מְצֻדָּד בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (ס״ק יד) בְּבַאוּר הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״ז (סכ״ד) בְּהָרְיָא דְּמֹלֵא הוּא רַק לְמִצְוָה וְכֵן נִרְאֶה: (מא) תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ל) וְהַגְּרַ״ז (ס״כ): (ט) וּבְשֻׁלְחַן עֲצֵי שִׁטִּים (סי׳ ו ס״ב) כָּתַב דְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כה) הִפְרִיז בָּזֶה עַל הַמִּדָּה וְיוֹכֵל לַעֲשׂוֹת בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁיִּרְצֶה, וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים הָעְתִּיקוּ דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם: (מ) אֵינוֹ מְבֹאָר בְּמָגֵן אַבְרָהָם (שם) כַּוָּנָתוֹ, אִם אֲפִלּוּ בְּיֵשׁ לוֹ שֵׂכָר לְהַבְדָּלָה מִבָּל מָקוֹם טוֹב יוֹתֵר לְהַבְדִּיל עַל הַיַּיִן וְקִדּוּשׁ בַּלַּיְלָה לֹא יַעֲשֶׂה כְּלָל, ד]אוֹ קָאֵי רַק אִתְּחִלַּת דְּבָרָיו דְּמִירֵי בְּשֶׁאֵין לוֹ שֵׂכָר וְיֵשׁ לוֹ רַק כּוֹס אֶחָד שֶׁל יַיִן דִּבְבֵית הַכְּנֶסֶת כַּלֵּי עַלְמָא מוֹדוּ דְּיִנִּיחֵנּוּ לְהַבְדָּלָה, אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ שֵׂכָר יַבְדִּיל עַל הַשֵּׂכָר וִיקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן, וְצָרִיךְ עִיּוּן: (מא) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כה): (מב) שָׁם: (מג) מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס״ק כה) בְּשֵׁם בֵּית יוֹסֵף בְּסִימָן רע״ב (ד״ה ואל הפת) וְכֵן פְּסַק בְּדָרְכֵי הַחַיִּים (דין על איזה יין מקדשין ס״ד): (מפ) אֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק כה):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו״ע הרב (ס״כ) פסק כמג״א שישפוך מעט לכוס אחר ויטעם מהכוס שקידש עליו וישייר בו רביעית, וכתב (בסוגריים) שהיינו דוקא אם הכוס היה מלא, אבל אם הכוס בלא״ה אינו מלא לא ישפוך ממנו אחר הקידוש קודם הטעימה מפני שהוא בזיון הברכה וגם יש בזה קצת הפסק בין הברכה לטעימה, אלא ישפוך ממנו מעט קודם קידוש ואחר שיטעמנו יחזירנו לתוכו. **ב]** ובשו״ע הרב (סכ״א) פסק כשו״ע שהבדלה קודמת ויקדש על הפת. **ג]** ובשו״ע הרב (סכ״ב) כתב שטוב לנהוג כהמג״א. **ד]** בשו״ע הרב (סכ״א) מבואר שכתב כן אף על מי שיש לו שכר להבדלה, שמ״מ בביהכ״נ יניח את היין להבדלה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ורשב״א (במשובה ח״א סי׳ קפח) והגהות מיימוניות פרק כ״ט (אות ק, והטור). וְכֵן הַמִּנְהָג פָּשׁוּט בִּמְדִינוֹת אֵלּוּ (סב) וְאֵין (יח) לְשַׁנּוֹת רַק (יט) (סג) בְּלֵיל פֶּסַח, כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר סִימָן תע״ג (ס״א): **יג** (סד) * ג צָרִיךְ לִשְׁתּוֹת מִכּוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ (סה) כִּמְלֹא לֻגְמָיו, (סו) ד דְּהַיְנוּ כָּל שֶׁיְּסַלְּקֶנּוּ לְצַד אֶחָד בְּפִיו וְיֵרָאֶה מְלֹא לֻגְמָיו, (סז) * וְהוּא (סח) רֻבּוֹ * שֶׁל (כ) רְבִיעִית:

דְּהַטּוּר אֵינוֹ מַסְכִּים בָּזֶה לְדַעַת אָבִיו. ג פְּסָחִים (ק״ו) [ק״ז] (ע״א). ד תּוֹסָפוֹת (שם ד״ה אם) וְהָרֹא״שׁ (שם פ״י סי׳ יח) מֵהָא דְּיוֹמָא פ׳ (ע״א).

בְּאֵר הֵיטֵב

יב (יח) **לְשַׁנּוֹת.** כָּתַב הַטַּ״ז (ס״ק יד), נִרְאֶה לִי אַף עַל פִּי שֶׁכָּתַב רַמָ״א וְאֵין לְשַׁנּוֹת, מִכָּל מָקוֹם מִי שֶׁחָרֵד לַדָּבָר וְרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת כְּדֵעָה רִאשׁוֹנָה וְלִטֹּל יָדָיו אַחַר הַקִּדּוּשׁ אֵין לוֹמַר עָלָיו כָּל הַמְשַׁנֶּה יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה חַס וְשָׁלוֹם אֶלָּא הוּא יוּכַל לוֹמַר אֶעֱשֶׂה כְּדִבְרֵי הַכֹּל: (יט) **בְּלֵיל פֶּסַח.** מִשּׁוּם שֶׁמַּפְסִיקִין הַרְבֵּה בַּהַגָּדָה: **יג** (כ) **רְבִיעִית.** הַיְנוּ בְּאָדָם בֵּינוֹנִי, וּבְגָדוֹל לְפִי גָּדְלוֹ, וּמִכָּל מָקוֹם לֹא בָּעֵי טְפֵי מֵרְבִיעִית. בַּ״ח (סי״ב) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כט). וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ק״צ סָעִיף ג׳ (סק״ו) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַטַּ״ז (סק״ג):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יְחַסֵּר וְשֶׁלֹּא יוֹתִיר, הָוֵי הֶסַּח הַדַּעַת: (סב) **וְאֵין לְשַׁנּוֹת.** (סג) וְכַמָּה אַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ דִּטְפֵי עָדִיף לְכַתְּחִלָּה לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן קֹדֶם נְטִילַת יָדַיִם וּכְדַעַת הַמְחַבֵּר דְּבָזֶה יוֹצֵא מִדִּינָא לְכָל הַדֵּעוֹת, וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת נָהֲגוּ כְּדִבְרֵיהֶם. (סג) מִיהוּ אִם כְּבָר נָטַל יָדָיו קֹדֶם קִדּוּשׁ, בָּזֶה יֵשׁ לַעֲשׂוֹת כְּהָרַמָ״א דְּאַף עַל פִּי כֵן יְקַדֵּשׁ עַל יַיִן: (סג) **בְּלֵיל פֶּסַח.** מִשּׁוּם שֶׁאָז מַפְסִיקִין הַרְבֵּה בַּאֲמִירַת הַגָּדָה עַד הַסְּעוּדָה. כָּתַב בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (דיני קידוש על היין בביתו ס״ב) אִם מְקַדֵּשׁ עַל הַפַּת לְהוֹצִיא גַּם הַשּׁוֹמְעִים צְרִיכִין הַשּׁוֹמְעִים שֶׁיְּכַוְּנוּ לָצֵאת גַּם בְּבִרְכַּת הַמּוֹצִיא, דְּאִם לֹא יְכַוְּנוּ לְבִרְכַּת הַמּוֹצִיא רַק יְכַוְּנוּ לָצֵאת בְּקִדּוּשׁ הַיּוֹם, וּבִרְכַּת הַמּוֹצִיא רוֹצִין אַחַר כָּךְ לְבָרֵךְ בְּעַצְמָן בִּשְׁעַת אֲכִילָה עוֹשִׂין אִסּוּר דִּמְהַפְּכִין סֵדֶר הַקִּדּוּשׁ עַיֵּן שָׁם. וּלְפִי זֶה צְרִיכִין גַּם כֵּן לִזָּהֵר לִטֹּל יְדֵיהֶם בְּשָׁוֶה עִם הַבַּעַל הַבַּיִת כְּשֶׁמְּקַדֵּשׁ עַל הַפַּת, דְּאִי לָאו הָכִי אֵיךְ יְכַוְּנוּ לָצֵאת בְּבִרְכַּת הַמּוֹצִיא שֶׁלּוֹ: **יג** (סד) **צָרִיךְ לִשְׁתּוֹת וְכוּ׳.** וְאִם לָאו (סד) לֹא יָצָא: (סה) **כִּמְלֹא לֻגְמָיו.** דִּבְעִינַן (סה) שִׁעוּר חָשׁוּב שֶׁתִּתְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ עַל יְדֵי זֶה: (סו) **דְּהַיְנוּ וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר וְלֹא בְּעִינַן שֶׁיְּהֵא מְלֹא פִּיו מַמָּשׁ מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים: (סז) **וְהוּא וְכוּ׳.** וְשִׁעוּר זֶה דַּי (סו) אֲפִלּוּ אִם הָיָה הַכּוֹס גָּדוֹל שֶׁמַּחֲזִיק כַּמָּה רְבִיעִיּוֹת: (סח) **רֻבּוֹ שֶׁל רְבִיעִית.** הַיְנוּ (סז) בְּאָדָם בֵּינוֹנִי מַחֲזִיק שִׁעוּרוֹ כָּךְ, אֲבָל בְּאָדָם גָּדוֹל בְּיוֹתֵר מְשַׁעֲרִינַן כִּמְלֹא לֻגְמָיו דִּידֵיהּ לְפִי גָּדְלוֹ, וּמִכָּל מָקוֹם לֹא בָּעֵי לִשְׁתּוֹת טְפֵי מֵרְבִיעִית. וְדַע דְּשִׁעוּר רְבִיעִית הוּא כִּמְעַט מְלֹא שְׁתֵּי קְלִפּוֹת מִבֵּיצָה בֵּינוֹנִית שֶׁל תַּרְנְגֹלֶת, וְהוּא שִׁעוּר בֵּיצָה וּמֶחֱצָה עִם הַקְּלִפָּה, דְּלֹג הוּא שִׁשָּׁה בֵּיצִים כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא, וּמִמֵּילָא רְבִיעִית הַלֹּג הוּא בֵּיצָה וָחֵצִי [מָגֵן אַבְרָהָם וּפְרִי מְגָדִים בְּסִימָן ר״י (סק״ב), וּבְחֹק יַעֲקֹב הִלְכוֹת פֶּסַח (סי׳ תעב ס״ק יח), וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]. וְיֵשׁ מַחְמִירִין מְאֹד בְּעִנְיַן הַשִּׁעוּרִין וְהוֹכִיחוּ דְּהַבֵּיצִים נִתְקַטְּנוּ בִּזְמַנֵּנוּ לְמַחֲצִית מִמַּה שֶּׁהָיָה בִּימֵי הַגְּמָרָא, וְעַל כֵּן שִׁעוּר רְבִיעִית הוּא בִּכְפָלַיִם. וְכֵן נָפְקָא מִנַּהּ מִזֶּה לְעִנְיַן כַּזַּיִת מַצָּה דְּהוּא כַּחֲצִי בֵּיצָה כַּמְבֹאָר בְּסִימָן תפ״ו (ס״א), וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה של רביעית) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּעִנְיָן זֶה דְּנָכוֹן לָחוּשׁ לְדִבְרֵיהֶם לְעִנְיַן קִדּוּשׁ שֶׁל לַיְלָה, וְעַל כָּל פָּנִים יֵרָאֶה לְכַתְּחִלָּה שֶׁיַּחֲזִיק הַכּוֹס כִּשְׁנֵי בֵּיצִים, וְהַשְׁתִּיָּה אַף שֶׁהַכּוֹס גָּדוֹל דַּי שֶׁיִּשְׁתֶּה כִּמְלֹא לֻגְמָיו דִּידֵיהּ. וְדַע עוֹד דְּהַשִּׁעוּר שֶׁל מְלֹא לֻגְמָיו צָרִיךְ לִשְׁתּוֹת בְּלִי הֶפְסֵק הַרְבֵּה בֵּינְתַיִם,

בֵּאוּר הֲלָכָה

יג * צָרִיךְ לִשְׁתּוֹת וְכוּ׳ כִּמְלֹא לֻגְמָיו. וַאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד הוּא לְעִכּוּבָא כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא (פסחים קז.), **וְהַאי דְּנָקַט לִשָּׁנָא דִּלְכַתְּחִלָּה נִרְאֶה דְּבָא לְאַשְׁמוּעִינַן דַּאֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה דַּי בָּזֶה, וְלֹא בָּעִינַן שֶׁיִּשְׁתֶּה כָּל הַכּוֹס** כְּמוֹ לְקַמָּן לְעִנְיַן אַרְבַּע כּוֹסוֹת בְּסִימָן תע״ב סָעִיף ט׳ בָּאַחֲרוֹנִים שָׁם בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (שם קח: ד״ה רובא), וְהַטַּעַם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּ״ח שָׁם (ס״ו) עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מוּכָח בִּפְסָחִים ק״ז עַמּוּד א׳ בִּבְרַיְתָא שָׁם מַטְעֶמֶת יַיִן כָּל שֶׁהוּא, רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָא אָמַר מְלֹא לֻגְמָיו, מַשְׁמַע דְּהַכֹּל אַלְּכַתְּחִלָּה קָאֵי:

*** וְהוּא רֻבּוֹ וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס״ק סח), וְכֵן סָתַם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְעֵיל בְּסִימָן ק״צ (ס״ג), וְהוּא שִׁיטַת הַתּוֹסָפוֹת (פסחים קז. ד״ה אם טעם) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים. אֲבָל בְּסִימָן תר״ב סָעִיף ט׳ הֶעְתִּיק הַמְחַבֵּר דְּשִׁעוּרוֹ הוּא פָּחוֹת מֵרְבִיעִית, וְהוּא כְּדַעַת הָרַ״ן (יומא ג. ד״ה והשותה) הַמּוּבָא שָׁם בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש והוא פחות מרביעית) דְּמִגְּמָרָא דְּפֶרֶק יוֹם הַכִּפּוּרִים (יומא פ.) לֹא שָׁמְעִינַן אֶלָּא דִּכְמְלֹא לֻגְמָיו הוּא פָּחוֹת מֵרְבִיעִית. וְתֵימָה לָמָּה לֹא הֵבִיא הַמְחַבֵּר כָּאן דַּעַת הָרַ״ן אֲפִלּוּ בְּשֵׁם יֵשׁ אוֹמְרִים [תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק לו)]. וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּשָׁם דְּמַיְרֵי לְעִנְיַן חִיּוּב חַטָּאת נָקַט הַשִּׁעוּר דְּהוּא חַיָּב לְכֻלֵּי עָלְמָא [דִּלְעִנְיַן אִסּוּרָא אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא אָסוּר מִן הַתּוֹרָה], אֲבָל הָכָא לְעִנְיַן קִדּוּשׁ דְּשִׁעוּר הַטְּעִימָה הוּא מִדְּרַבָּנָן סָמַךְ אַתּוֹסָפוֹת וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים דְּדַי בְּרֹב רְבִיעִית לְאָדָם בֵּינוֹנִי דְּזֶהוּ שִׁעוּרוֹ. **וְדַע דְּמִלְּשׁוֹנָם מַשְׁמַע דְּבְקָטָן לְפִי קָטְנוֹ אַף שֶׁהוּא בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְלֹא בָּעִינַן אֲפִלּוּ רֹב רְבִיעִית, וְכֵן כָּתַב בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים** (דיני קידוש על היין בביתו סי״ג) **דִּבְקָטָן לְפִי קָטְנוֹ,** וְהַטַּעַם כְּמוֹ לְעִנְיַן יוֹם הַכִּפּוּרִים דְּוַדַּאי חַיָּב בְּאָדָם קָטָן אֲפִלּוּ פָּחוֹת מֵרֹב רְבִיעִית אִם הוּא כִּמְלֹא לֻגְמָיו דִּידֵיהּ, דְּמִיַּתְּבָא דַּעְתֵּיהּ עַל יְדֵי זֶה. **וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי יֵשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה דְּמִסְּתִימַת הַגְּמָרָא** (פסחים קח:) **וְהוּא דְּשָׁתָה רֻבָּא דְכָסָא מַשְׁמַע דְּפָחוֹת מִשִּׁעוּר זֶה אֵינוֹ יוֹצֵא בְּכָל גַּוְנָא,** וְהָא דְּהִזְכִּיר הַגְּמָרָא (שם קז.) הַשִּׁעוּר דִּמְלֹא לֻגְמָיו יֵשׁ לוֹמַר דִּלְאַשְׁמוּעִינַן דִּבְאָדָם גָּדוֹל הָוֵי הַשִּׁעוּר יוֹתֵר מֵרֹב רְבִיעִית כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כט). וְאֵינוֹ רְאָיָה מִיּוֹם הַכִּפּוּרִים, דְּשָׁם טַעַם הַחִיּוּב הוּא מִשּׁוּם יַתּוּבֵי דַּעְתֵּיהּ כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא (יומא פ:), מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְעִנְיַן קִדּוּשׁ אֶפְשָׁר דְּתַקָּנַת חֲכָמִים הוּא כָּךְ שֶׁיִּשְׁתֶּה דַּוְקָא רֹב הַכּוֹס שֶׁהוּא מְקַדֵּשׁ עָלָיו, וְכָל שֶׁכֵּן לְדַעַת הָרַ״ן שֶׁדַּעְתּוֹ דִּכְמְלֹא לֻגְמָיו בְּאָדָם בֵּינוֹנִי הוּא פָּחוֹת מֵרְבִיעִית בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹמַר דִּבְכָל אָדָם אֲפִלּוּ קָטָן בְּיוֹתֵר מְלֹא לֻגְמָיו דִּידֵיהּ הוּא לֹא פָּחוֹת מֵרֹב רְבִיעִית. **אַף דְּמִדִּבְרֵי הַגְּמָרָא יֵשׁ לִדְחוֹת קְצָת דְּדַוְקָא לְעִנְיַן אַרְבַּע כּוֹסוֹת רֹב כּוֹס הוּא לְעִכּוּבָא אֲפִלּוּ בְּאָדָם קָטָן וְלֹא לְעִנְיַן קִדּוּשׁ דְּעָלְמָא, וְצָרִיךְ עִיּוּן בְּכָל זֶה. וְדַע דִּלְעִנְיַן קָטָן מַמָּשׁ כְּשֶׁמְּקַדֵּשׁ מִשּׁוּם מִצְוַת חִנּוּךְ, בְּוַדַּאי יֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל דְּדַי בִּמְלֹא לֻגְמָיו דִּידֵיהּ שֶׁהוּא פָּחוֹת מֵרֹב רְבִיעִית. וְדַע עוֹד דְּמַה שֶּׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּבְגָדוֹל כִּמְלֹא לֻגְמָיו הוּא כִּמְלֹא לֻגְמָיו דִּידֵיהּ** וּכְמוֹ לְעִנְיַן יוֹם הַכִּפּוּרִים, **מַשְׁמַע בְּיוֹמָא** פ׳ (ע״א) לְדַעַת בֵּית הִלֵּל שָׁם דַּהֲלָכָה כְּוָתַיְהוּ **דְּהוּא דַּוְקָא מְרֻוָּח וְלֹא דָּחוּק** עַיֵּן שָׁם, וּבְעִנְיָנֵנוּ לְעִנְיַן יוֹתֵר מֵרְבִיעִית אֵין נָפְקָא מִנַּהּ מִזֶּה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק סח) דְּדַי בִּרְבִיעִית בְּכָל אָדָם, וְנָפְקָא מִנַּהּ רַק לְעִנְיַן פָּחוֹת מֵרְבִיעִית:

*** שֶׁל רְבִיעִית. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (שם). **וְהִנֵּה הַגָּאוֹן צְלַ״ח** פֶּרֶק עַרְבֵי פְּסָחִים דַּף (ק״ט) [קט״ז] (ע״ב) **כָּתַב** שֶׁטָּרַח וּמָדַד שִׁעוּר קֶמַח לְחַלָּה עַל פִּי שִׁעוּרוֹ שֶׁל הָרַמְבַּ״ם פֶּרֶק ו׳ מִבִּכּוּרִים (הט״ו) שֶׁהוּא שִׁעוּרוֹ שֶׁל רַב חִסְדָּא בַּגְּמָרָא (פסחים קט.) עַל פִּי חֶשְׁבּוֹן אַרְבָּעִים סְאָה לְמִקְוֶה, וְשׁוּב מָדַד שִׁעוּר חַלָּה עַל פִּי מַה שֶּׁהִפִּילוּ אַרְבָּעִים וְשָׁלֹשׁ בֵּיצִים מִן הַמַּיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּטוּר שֻׁלְחָן עָרוּךְ אֹרַח חַיִּים סִימָן תנ״ו וְהָיָה הַכְּלִי הָרִאשׁוֹן מַחֲזִיק שְׁנֵי פְּעָמִים כְּפִי שִׁעוּר הַזֶּה, עַל כֵּן שָׁפַט הַגָּאוֹן ז״ל **שֶׁעַל כָּרְחָךְ הַבֵּיצִים נִתְקַטְּנוּ בְּמַחֲצִית מִמַּה שֶּׁהָיוּ בְּיָמִים הַקַּדְמוֹנִים,** וְאִם כֵּן כָּל שִׁעוּרֵנוּ הֵן בִּשְׁתִיַּת רְבִיעִית שֶׁאָנוּ מְשַׁעֲרִים בֵּיצָה וּמֶחֱצָה, וְכֵן שִׁעוּר חַלָּה שֶׁל אַרְבָּעִים וְשָׁלֹשׁ בֵּיצִים, וְכֵן אֲכִילַת כַּזַּיִת מַצָּה וּמָרוֹר שֶׁאָנוּ מְשַׁעֲרִים כַּחֲצִי בֵּיצָה, הַכֹּל הוּא הַטְעָאָה וְצָרִיךְ לִהְיוֹת בְּכֶפֶל, עַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ לְהוֹכִיחַ דְּשִׁעוּרֵי הָאֶצְבָּעוֹת לֹא נִשְׁתַּנּוּ לְהִתְקַטֵּן בִּזְמַנֵּנוּ מִכְּפִי מַה שֶּׁהֶעְתִּיק הָרַמְבַּ״ם, וְעַל כָּרְחָךְ דְּרַק הַבֵּיצִים נִתְקַטְּנוּ. **וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי אַף דְּקֻשְׁיָתוֹ הִיא קֻשְׁיָא גְּדוֹלָה וַחֲמוּרָה עַל שִׁעוּרֵנוּ, אֲבָל לְנֶגֶד שִׁיטָתוֹ יֵשׁ גַּם כֵּן קֻשְׁיָא חֲמוּרָה** וְהוּא דְּהִנֵּה בְּסוּגְיָא דְּיוֹמָא דַּף פ׳ (ע״א) מוּכָח דְּשִׁעוּר כִּמְלֹא לֻגְמָיו מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים בְּאָדָם בֵּינוֹנִי הוּא יוֹתֵר מֵרְבִיעִית, עַיֵּן שָׁם בְּתוֹסָפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל הָכִי נַמִּי, וְכֵן כָּתַב הָרַ״ן (פסחים כב: ד״ה אם) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים, וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ דְּשִׁעוּר רְבִיעִית בִּזְמַנֵּנוּ הוּא כִּפְלַיִם דְּהַיְנוּ שִׁעוּר שָׁלֹשׁ בֵּיצִים שֶׁלָּנוּ אִם כֵּן כִּמְלֹא לֻגְמָיו בְּאָדָם בֵּינוֹנִי מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים הוּא יוֹתֵר מִשָּׁלֹשׁ בֵּיצִים, [דְּהָא הוֹכִיחַ הַצְּלַ״ח דְּאַף בִּזְמַנֵּנוּ לֹא נִתְקַטֵּן הָאָדָם בְּאֶצְבְּעוֹתָיו מִמַּה שֶּׁהָיָה מִקֹּדֶם, וְאִם כֵּן פָּשׁוּט דִּכְהַאי גַּוְנָא בְּיֶתֶר אֵבָרָיו], וְזֶה כְּבָר בָּחַנְתִּי וְנִסִּיתִי בְּכַמָּה אֲנָשִׁים בֵּינוֹנִים הַמְּלֹא לֻגְמָא שֶׁלָּהֶם מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים וְעָלָה לְכָל הַיּוֹתֵר רַק עַד שְׁנֵי בֵּיצִים בֵּינוֹנִים בַּקְּלִפָּה שֶׁלָּהֶם, הֲרֵי דְּבֵיצִים שֶׁלָּנוּ לֹא נִתְקַטְּנוּ כָּל כָּךְ רַק אֵיזֶה שִׁעוּר קָטָן לְבַד. [אוֹ אֶפְשָׁר דְּהָאֱמֶת הוּא כְּפִי שִׁיטַת הָרַ״ן (יומא ג. ד״ה והשותה) שֶׁהוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף בְּסִימָן תר״ב (ד״ה ומ״ש והוא פחות מרביעית) דִּמְלֹא לֻגְמָיו מִצַּד אֶחָד הוּא פָּחוֹת

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(סב) הַגְּרָ״א בְּבֵאוּרוֹ, וְכֵן כָּתַב הַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (ס״ק טו) דְּהָעִקָּר כְּדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ [וּלְדִידְהוּ אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד אִם כְּבָר נָטַל יָדָיו צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ עַל הַפַּת]. וְכֵן מְצַדֵּד גַּם כֵּן הַטַּ״ז (ס״ק יד) בְּעִקַּר הָעִנְיָן בִּתְחִלַּת דְּבָרָיו [וְלָזֶה רָמַז הַגְּרָ״א בְּמַה שֶּׁכָּתַב וְכֵן דִּבְרֵי הַטַּ״ז], אֶלָּא שֶׁלְּבַסּוֹף מַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַטַּ״ז דְּמִדִּינָא מִי שֶׁנּוֹהֵג כְּדַעַת הַמְחַבֵּר שַׁפִּיר עָבֵיד. וּמִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד אִם כְּבָר נָטַל יָדָיו יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הָרַמָ״א דְּיוּכַל לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן, וְכֵן הִכְרִיעַ גַּם כֵּן הַחַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל ו סי״ב) דִּלְכַתְּחִלָּה יְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן קֹדֶם נְטִילָה, וּבְדִיעֲבַד שֶׁנָּטַל יָדָיו יוּכַל לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן: (סג) כֵּן מַשְׁמַע מִטַּ״ז (שם) בְּסוֹף דְּבָרָיו וְכֵן כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (שם) וְכַנַּ״ל: **יג** (סד) גְּמָרָא (פסחים קז.): (סה) תּוֹסָפוֹת בְּיוֹמָא (פ. ד״ה הכי נמי). וּלְהַיֵּשׁ אוֹמְרִים דְּסָעִיף י״ד דִּשְׁתִיַּת כָּל הַמְסֻבִּין מִצְטָרְפִין לִמְלֹא לֻגְמָיו עַל כָּרְחָךְ טַעְמָא אַחֲרִינָא, דַּחֲזַ״ל חָלְקוּ כָּבוֹד לְכוֹס שֶׁל חוֹבָה דְּיִצְטָרֵךְ מְלֹא לֻגְמָיו דַּוְקָא [תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק לז)]: (סו) אֲפִלּוּ לְהַמַּחְמִירִין דִּלְקַמָּן בְּסִימָן תע״ב סָעִיף ט׳, דִּבְכָאן הַשִּׁעוּר מְלֹא לֻגְמָיו שֶׁל הָאָדָם לְכֻלֵּי עָלְמָא וְלֹא לְפִי הַכּוֹס, וְכֵן מוּכָח בְּהֶדְיָא בְּרַ״ן בְּפֶרֶק עַרְבֵי פְּסָחִים (כב:) דִּבּוּר הַמַּתְחִיל אִם טָעַם עַיֵּן שָׁם: (סז) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah